

Седми разред

Наставна јединица: Упознавање са начинима ограничења власти

Будући да у демократији грађани поседују највишу власт и указују поверење путем избора својим представницима да врше ту власт, важна одлика демократије јесте да је власт представника грађана **ограничена и јавно контролисана**.

У тексту који следи, имаћете прилику да се упознате са појмовима који описују начине за ограничавање и контролисање власти у једној држави.

1. **Владавина права** -подразумева владавину закона, а не људи, односно поштовање и примена закона значи да нико у држави не може бити изнад и владати противно законима

2. **Подела власти**- поделом функција свака грана власти ограничава друге гране власти

3. **Демократска правила и процедуре** -подразумева „правила игре” која сви морају да поштују, па и сама власт

4. **Јавност – Медији** -медији и јавно мњење представљају ограничење и контролу власти самом чињеницом да су „око” које будно мотри на поступке власти

5. **Грађанско друштво** -самим тим што делује слободно и релативно аутономно у односу на државу – власт, грађанско друштво представља ограничење власти. Власт не може да се меша у привреду, науку, културу, итд.

6. **Цивилно друштво** -самоорганизовање грађана за остварење различитих интереса и потреба којима држава није спремна, или није у могућности да се бави, као и активан утицај на власт који грађани врше кроз грађанске иницијативе, петиције, контролу власти и друге начине политичког и неполитичког деловања, представљају ограничење власти

7. **Људска права** – представљају ограничење власти, јер су гарантована уставом и заштићена различитим механизмима, тако да власт не сме да их нарушава

8. **Уставност или уставно ограничење власти** - ограничава власт циљевима (надлежностима које су власти уставом додељене) и средствима (начинима на које власт ове циљеве, уставно може да остварује)

9. **Социјални плурализам** (многа удружења и организације који делују у грађанском друштву независно од државе) и **политички плурализам** (вишепартијски систем)- спречава да се друштву наметне једно начело организовања или монопол једне политичке партије, па тиме представљају ограничење власти

10. **Регионализам и децентрализација власти** (посебно локална самоуправа) представљају ограничење тиме што је извршено распрострањавање власти на више центара одлучивања (на покрајинском, регионалном, општинском нивоу) и тиме онемогућено да сва власт буде концентрисана у једном центру